

NIEUW KAMPER DAGBLAD

LIEFDE VOOR ANTIK PARALLEL AAN SCHILDERKUNST

P.G. Valentijn: voor de meester in stillevens

KAMPEN - In het vorige artikel over de oud-Kamper P. A. Valentijn, tekenleraar en vrij schilder, die eerst twintig jaar aan zijn dood een expositie in de Koornmarktspoort is vergund, merken wij op, dat hij talrijke knappe stillevens heeft nagelaten.

Naar onze mening behoren die stillevens tot het beste deel van zijn gehele oeuvre. Als schilder was hij trouwens een typische atelierkunstenaar. Weliswaar trok hij er

graag op uit met een schetsboekje op zak, om snel vast te leggen wat hem onderwerf trof, maar met de schilderszeel aan de slootkant of in een straatje zag men hem eigenlijk nooit. Het was een feit, dat hij er niet tegen kon, dat anderen over zijn schouder zijn werken gadenloegen, maar of dat de enige reden was, dat hij niet buiten schilderde, weten we niet. Zeker is echter, dat zijn schilderijen in het atelier ontstonden.

in- en verkopen van antiek bleek Valentijn's gouden handen te hebben. Bij oudere veilinghouders wordt nu nog altijd met respect over hem gesproken en zijn namen worden met eerga behandeld.

Financieel

Financieel had Valentijn deze antiekhandel ook wel nodig. Reeds het artikel uit '36 in de Kamp Courant sprak over: 'voor zover zijn gezondheidstoestand op het oogblik dat nog toelaat'. Hij was een chronische lijder aan hoofdpijn ten familievaal, die hij mannoeds droeg, maar die hem het werk als tekenleraar wel zeer bemoeilijkt. Op 1 december 1939 werd hij dan ook, op eigen verzoek ontslagen als vakonderwijzer aan de Openbare Ulo, en aan de Nijverheidsschool, onder harteijke dankzegging voor 'bevoeden diensten en lof als 'goed collega'.

Het ontslag aan de scholen betekende overigens niet, dat hij stil tekenen moest. Naast de handel in antiek bleef hij schilderen en tekenen, maar ook de bijbehorende en het schrijven daarvan liet hij niet na. Zijn geestelike bezig zijn met de dingen bracht hem overigens tot een even onberispelijke als betrouwbare maatschappijvisie.

Hij werd nationaal-socialist en men staat zich wel zwen te kijken, als per vluchtschrift aan de 'Kamerdaren en kamersdaken' een bijeenkomst met d'ange-konijg en de

verzamenen vooral in de latere jaren van zijn leven, past daar uitstekend bij aan. De Kamp Courant schreef in oktober 1938, na een bezoek aan Valentijns woning, over getekend uit zijn mond: 'Ik verzamel nu antiek. Dat is ook al door het schilderen ontstaan, want toen ik eens een stillevente gemaakt had met een paar tijpen pulverijerop, kwam vanzelf de lust bij me op, ook daarin toe te gaan... En het resultaat is', verloor de krant, 'dat aan de 'Vloedijk' no. 15 een huis staat, dat van parterre tot nok gevuld is met voortbrengselen van schilderkunst, afkomstig van den gelukkigen bezitter zelve, en van oude handwerkstukken, die hij, bij zijn sportuichten langs velden en wegen, in hutten en boerenbehuizingen, kon verzamelen'.

Merkwaardig, en niet direct bij een kunstenaar te verwachten, was het feit, dat zich bij het antiek verzamelen iets ontloopt, dat er bij de schilderijenproductie nooit was geweest: handtekening. Bij het

• Een stillevens met drie voorwerpen, zoals Valentijn er vele maakte. Technisch knap, vooral van stofdrukking, goed gecomponeerd en - als u de kleuren zou kunnen zien - goed van kleurstelling. Zijn liefde voor antieke voorwerpen liep parallel met zijn hartstocht om te de schilderen. Hij beleeft de voorwerpen emotioneel en vertiept die beleving door ze liefdevol en nauwkeurig af te tekenen.

aanbevolen, waarop P. G. Valentijn uit zal leggen, dat er geen verschil is tussen de bijbel en het nationaal socialisme. Overigens had ook de Prins de H. W. M. Hupkes, met wie Valentijn een strijdbaar religieus bleef redigeerde, dezelfde waf gekozen.

Volmaakt

Dat alles doet je vragen, wat deze P. G. Valentijn eigenlijk voor een man was. - Eerder vertelden wij reeds, dat hij zijn eigen visie op de dingen volmaakt achtte: hij had altijd gelijk. Als self-made theoloog kon dat tot conflicten leiden. Wie in het eerder genoemde blaadje zijn polemieken las, moest erkennen, dat ze scherp en onaanvaardbaar waren, als bij te-

mand, die met een grote mond en de vast op tafel zijn gelijk 'bewijst'.

Hij had overigens geen grote behoefte aan mensen om zich heen. Niettemin kwamen de mensen wel op hem af. Hij was leergierig en in religieuze zaken zwaar op de hand. Hij bezat veel boeken over mystiek. Een zekere mate van humor hielp hem door moeilijke tijden heen. De enkele portretjes, die hij tijdens zijn internering van zijn kampenoten maakte, waren ontarntiek maar soms psychologisch goed getroffen, en uit de blyschriften bleek zijn humor.

In '37 verboude hij min of meer noodgedwongen van Kampen naar Amsterdam, waar hij zijn

moeder. - In 1954 is er een duidelijke verandering merkbaar in zijn karakter en in zijn werk. Hij is zwakker van constitutie geworden (zijn leeftijd is dan 64 jaar) en milder in zijn oordeel. Hij blijft als een echte Valentijn echter altijd bezig. Nu zijn het oude tegels, waarop hij zijn aandacht richt. Hij bestudeert de tegels, en wat hij er tenolte niet van weet, kan in een klein boekje. Beschadigde tegels werkt hij bij en interessante, oude exemplaren copieert hij. Zeer wel hij zich in het handwerk van de tegelschilder verlieten, dat hij er handelen op kartonnen kaartjes naschildert als echt. Hij overlijdt op 22 oktober 1959. Toch nog 69 jaar oud.

Compositie

Hij wist in de stillevens de objecten moest tot een compositie te groeperen. Alleen wanneer hij schilderen met een veelheid van voorwerpen schilderde, maakte de compositie een uitgesproken zwakte indruk. In dit verband is een uitspraak, die hij vaak thuis herhaalde, interessant: 'Twee dingen bij elkaar brengen is gemakkelijk, maar het is moeilijk er een derde ding bij te vinden'.

Antiek

Dat hij er toe kwam antiek te gaan

In dit verband is ook opvallend: